

Горица Р. Томић*

Универзитет у Крагујевцу,
Филолошко-уметнички факултет,
Центар за проучавање језика и књижевности

ЛЕКСЕМЕ ЈЕЗИК, Р(И)ЈЕЧ И КЊИГА ИЗ ПЕРСПЕКТИВЕ ВУКОВОГ РЈЕЧНИКА И ДАНАШЊЕГ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Разлике између Вукове и вуковске лексике, с једне стране, и лексике савременог српског језика, с друге, бројне су. Разлог томе није само време већ и брзи развој наше друштвене и културне средине. Промене у лексичком фонду испољавају се што у приливу нових и одливу старих лексема, што у менама у животу оних које се и након два века свакодневно користе. Шта се на том „језичком” путу дугом два столећа променило у случају лексема *језик*, *ријеч* и *књига*, покушали смо да осветлимо кроз анализу њихових значења и употреба користећи се Вуковим *Српским рјечником* (1818, 1852), *Народним српским цјесмама* (1823), *Речником* Матице српске, *Речником српскога језика* и *Речником* САНУ. Одабир ових лексема наметнуле су како Вукова љубав према књизи и језику и опседнутост речима, тако и чињеница да се баш због језика, речи и књига и данас враћамо Вуку. Разлике у функционисању датих лексема које смо забележили огледају се како у проширењу њихових значења, тако и у томе да, са савременог језичког становишта, барем нека од њихових „преживелих” употреба бива оквалификована као архаична (нпр. књига у значењу писмена порука, писмо; папир, хартија) или пак необична (нпр. у ријечи бити = управо говорити; језик = заробљеник), што је и разумљиво с обзиром на то да смо од Вука до данас прешли дуг пут, да се језик мења, да је судбина речи таква да нека њихова значења застаревају, док друга пак у потпуности нестају.

Кључне речи: језик, *р(и)јеч*, књига, лексичке промене, Вуков *Рјечник*, савремени српски језик

Примљен: 10/2/2018 15:02:09

* dragulj988goricak@gmail.com